

місце на конкретному робочому місці. Інструкції з охорони праці належать до нормативних актів про охорону праці, чинних у межах конкретного підприємства, повинні відповідати чинному законодавству України, вимогам державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці: правил, норм, стандартів, інших нормативних і організаційно-методичних документів про охорону праці, на основі яких вони розробляються.

Список використаних джерел:

1. Закон України про охорону праці: за станом на 09 липня 2010 р. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2010. – 28 с.
2. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) [Електронний ресурс] // Держнагляд охорони праці України. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>.
3. Положення про розробку інструкцій з охорони праці (ДНАОП 0.00-4.15-98) [Електронний ресурс] // Мінпраці України, Комнагляд охорони праці. – 1998. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0226-98>.
4. ГОСТ 12.0.003-74. Система стандартів безпеки праці. Опасные и вредные факторы. Классификация. – Введ. 1976-01-01. – М.: ИПК Издательство стандартов, 2004. – 4 с.
5. Гандзюк М. П. Основи охорони праці / М. П. Гандзюк, Є. П. Желібо, М. Халімовський. – Київ: Каравела, 2007. – 383 с.
6. Норми безкоштовної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам загальних професій різних галузей промисловості [Електронний ресурс] // Держнагляд охорони праці України. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0424-09>.
7. НАОП 1.1.10-5.05-86. Інструкція по наданню першої допомоги потерпілим при нещасних випадках під час обслуговування енергетичного обладнання.
8. Законодавство України про охорону праці: збірник нормативних документів: у 4 т. – К.: Державний комітет України по нагляду за охороною праці, 1995.

Мельничук Л.Б.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки,

Міжнародний економіко-гуманітарний університет

імені академіка Степана Дем'янука

ГРОМАДЯНСЬКЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ

В умовах розбудови українського суспільства на засадах гуманізму, свободи, верховенства права і соціальної справедливості актуалізується необхідність виховання особистості, якій властиві відданість справі

зміцнення державності, усвідомлення свого громадянського обов'язку, національних і загальнолюдських цінностей, активна громадянська позиція.

Провідним чинником, спроможним забезпечити становлення такої особистості, є громадянське виховання – процес, спрямований на формування активної суспільної і відповідально-правової позиції людини у конкретній діяльності.

Водночас серед студентської молоді вищих педагогічних навчальних закладів спостерігається зростання бездуховності, зневаги до правових і моральних норм. Молодим людям не вистачає готовності до громадянського самовизначення, здатності протистояти деструктивному впливу. У цьому контексті актуалізується такий напрям діяльності вищої педагогічної школи, як громадянське виховання майбутніх учителів.

До вивчення різних аспектів громадянського виховання студентської молоді зверталися у своїх працях О. Алексеєва (формування громадянської позиції сучасної молоді), І. Бондаренко (ціннісні орієнтири у формуванні державотворчих устремлінь молоді), В. Іванчук (формування громадянської культури студентів), М. Боришевський, М. Рудь, В. Смолюк (виховання національної свідомості), Ю. Белова (формування національних цінностей), О. Гуренко (формування етнокультурної компетентності), М. Білик, Н. Даниленко, О. Проскуріна (формування політичної культури студентів), Т. Поснова (формування ціннісно-мотиваційної сфери студентів) та інші.

Метою окреслених тез є обґрунтування виховного потенціалу позааудиторної роботи у контексті громадянського виховання майбутніх педагогів.

Громадянська зрілість майбутнього вчителя передбачає відповідний рівень громадянської самосвідомості, світогляду, патріотизму, політичної та правової культури, соціальну активність. З огляду на зазначене вище, під громадянським вихованням студентської молоді ми розуміємо процес формування у майбутнього вчителя моральних ідеалів суспільства, відданості інтересам держави, активної громадянської і соціальної позиції, виховання творчої особистості з високим рівнем інтелектуального і духовного розвитку, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на саморозвиток та розвиток демократичного громадянського суспільства [1, с. 108].

Метою громадянського виховання є виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури, міжнаціональних взаємовідносин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури [3, с. 18].

Основними завданнями громадянського виховання студентів є формування громадянської самосвідомості, професійних якостей з урахуванням специфіки педагогічної професії, прихильності до української мови та культури, правової та політичної культури, піклування про

навколишнє середовище, любові до обраної професії, мотивації самовиховання та самореалізації [2, с. 7].

Змістовна складова громадянського виховання майбутніх педагогів в умовах ВНЗ включає в себе традиційні (методи усвідомлення громадянських цінностей суспільства, методи організації діяльності і формування досвіду громадянської поведінки, методи стимулювання діяльності й поведінки) й інтерактивні (імітаційні, пізнавальні, мотиваційні, регулятивні) методи та організаційні форми громадянського виховання майбутніх педагогів (навчальні заняття, практичні підготовка, форми позааудиторної роботи).

Як переконує наявний педагогічний досвід, ефективною формою громадянського виховання є наповнення громадянським змістом системи позааудиторної роботи, а також відповідна організація укладу студентського життя.

Позааудиторна робота студентів – це процес, в якому домінує елемент самореалізації. Вона дає змогу студентам гармонізувати внутрішні та зовнішні фактори формування професійної культури, створює додаткові умови для реалізації внутрішнього потенціалу, задоволення тих потреб, які в процесі аудиторної роботи не задовольняються [4, с. 154].

З метою підвищення ефективності виховного впливу на формування громадянськості студентів нами запропоновано масові (конференції, круглі столи, зустрічі з представниками Майдану, учасників АТО), групові (тренінги, гурткова робота, клуби за інтересами), індивідуальні (робота з матеріалами ЗМІ, самовиховання) форми позааудиторної роботи. Їх творче використання сприяє ефективності формування громадянських якостей у майбутніх педагогів.

З метою формування у студентів таких важливих громадянських якостей, як толерантність, демократичність використано методи диспуту; метод прикладу сприяв формуванню почуття громадянської гідності; педагогічні ігри (Модель сучасного вчителя) – розвитку активної життєвої позиції, ініціативності, критичного мислення, громадянських почуттів; метод доручення розвивав почуття відповідальності, обов'язку; участь у конференціях («Молодь і реформи у вищій освіті», «Видатні педагоги сучасності»), круглих столах (День працівника освіти), семінарах («Українець за духом, учитель – за покликанням») формували професійні якості у студентів [3].

У процесі громадянського виховання майбутніх педагогів пріоритетну роль ми надавали інтерактивним формам і методам навчання та виховання, зокрема: ігри (ділові, рольові, дидактичні ігри, мозковий штурм, ігрове проектування), екологічний маніфест, проект «Земля – наш скарб», метод відкритої трибуни «Вища школа у розбудові громадянського суспільства», соціально-психологічні тренінги «Лідер», «Форми етичного захисту вчителя», інтелектуальні шоу, метод аналізу виконаних доручень.

Також у контексті громадянського виховання ми використовували традиційні форми та методи: бесіди «Моя громадянська позиція», диспути «Конституційна реформа: за і проти», лекції «Я студент-педагог – громадянин України», семінари «Молодіжний рух в Україні», зустрічі (з представниками військкомату, громадських організацій, ветеранами, героями Майдану і учасниками АТО), літературні вечори «Шевченко і Україна», «Життя – подвиг» (пам'яті загиблих героїв Майдану), «Поки живе мова, житиме й народ».

Неймовірне враження на майбутніх педагогів справила зустріч з учасником АТО, доцентом кафедри біології Ростиславом Шикулою, який на зустрічі зі студентами ділився враженнями від перебування у зоні військових дій на Сході України. На нашу думку, такі зустрічі є досить потужним засобом впливу на формування громадянської позиції студентів.

Потужним засобом громадянського виховання майбутніх педагогів є залучення їх до організації і проведення щорічних учнівських громадських читань «Я голосую за мир», які вже 19 років поспіль проводиться у Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука. Ці читання – це спроба учнів у прозовій та віршованій формах висловити своє бачення проблеми війни та миру.

Сьогодні в університеті багато уваги надається громадянському, моральному та естетичному вихованню студентів та організації дозвілля молоді. Центр ЕГВСМ «МЕГУ» – університетський центр молодіжного дозвілля, що підтримує, розвиває і поглиблює творчі здібності, художні таланти і аматорство студентської молоді, організовує роботу колективів художньої самодіяльності, гуртків за інтересами. Діяльність центру спрямована на формування національної самосвідомості, розвитку почуття громадянської відповідальності, а відтак є потужним стимулом громадянського виховання майбутніх педагогів.

Студенти беруть активну участь у роботі центру естетичного та громадянського виховання студентської молоді, вони є учасниками *народного студентського театру «Бриз» ім. Богдана Денисюка, ансамблю народної пісні і танцю «Зорецвіт», який популяризує українську народну пісню серед студентів МЕГУ; ансамблю сучасного танцю «Inside», вокально-інструментального ансамблю «МЕГУ- DRAVV», який має на меті донести до молодого покоління усю красу та гармонію звучання живого інструменту; хорової капели університету.*

Крім того, майбутні педагоги долучаються до участі у міських заходах – День міста, День молоді, Новорічні свята, День Студента, День Європи та багато інших.

Окреслені форми позааудиторної роботи сприяють поглибленню у майбутніх педагогів знань основ громадянськості, формуванню громадянських якостей, спрямованості особистості і громадянської

активності, що в цілому дає змогу суттєво підвищити громадянську вихованість майбутніх педагогів в умовах професійного навчання.

Список використаних джерел:

1. Дерев'янка Н.М. Теоретичні засади формування громадянської культури школярів / Н.М. Дерев'янка; за ред. В. Костіва. – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 199 с.
2. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. – 2000. – № 32. – С. 6-7.
3. Тараненко І. Громадянська освіта в Україні: стан та перспективи розвитку / І. Тараненко // Історія в школах України. – 2000. – № 3. – С. 15-18.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К., 2000. – 267 с.

Ніконенко Т.В.

*старший викладач кафедри початкової освіти,
Інститут психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Бердянського державного педагогічного університету*

ТЕХНОЛОГІЯ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ШКОЛІ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Сучасний етап розвитку вітчизняної системи вищої педагогічної освіти характеризується впровадженням компетентнісного підходу до змісту навчання, який в свою чергу забезпечує практико-орієнтований характер підготовки майбутніх фахівців. В умовах переходу до компетентнісної парадигми навчання особливої актуальності набуває розробка інноваційних технологій підготовки магістрів початкової освіти. До однієї з таких, на нашу думку, відноситься технологія контекстного навчання, що має на меті сформуванню в них уміння організовувати квазіпрофесійну діяльність студентів, яка є навчальною за формою та професійною за змістом.

Ідея розробки концепції контекстного навчання належить А. Вербицькому, який у подальшому її теоретично обґрунтував, поклавши в основу своїх досліджень.

Крім того, серед дослідників, які спеціально вивчали проблему контекстності навчання варто назвати С. Качалову (особливості навчально-виховного процесу контекстного типу), Н. Лаврентьєву (форми і методи навчання контекстного типу), Є. Ширшова, О. Чурбанову (педагогічна технологія контекстного типу), В. Желанову (технологія контекстного навчання у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи) та ін.